

Johan VAN DER VLOET

Professor en diaken

Hij studeerde theologie en psychologie en heeft nog een aantal universitaire titels op zak. Hij is professor en directeur voor de catechese van de Nederlandse kerkprovincie in het bisdom Roermond. In zijn thuisparochie Neerijse in het aartsbisdom Mechelen-Brussel draagt Johan VAN DER VLOET als permanent diaken de eindverantwoordelijkheid. Maar mensen doen groeien, ziet hij als zijn hoofdplicht.

‘Je draagt je verleden mee, maar je kunt eruit leren en eruit opstaan’

Nicole LEHOUCQ

We spelen thuis, wanneer we met Johan VAN DER VLOET afspreken op uitgeverij Halewijn. Hij begeleidt er de publicatie van *Leven, wat er echt toe doet*. Recentelijk verscheen in die serie het magazine *Tussen goed & kwaad*. Gevraagd naar wat die begrippen voor hem betekenen, ontspint zich een gesprek over Jezus als therapeut, die mensen bevrijdt van de angsten die hen verlammen. En over Gods helende kracht, voelbaar voor mensen die ervoor open willen staan.

– *Wat bracht u tot het diakenschap?*

Reeds als kind voelde ik mij bij de Kerk betrokken, wou ik mij inzetten, droomde ik van een soort wijding. Vijftien jaar geleden, in 1996, werd ik tot permanent diaken gewijd. Die wijding spoort me er in mijn engagement toe aan mezelf te overstijgen. Voor mij is het diaconaat een dienst aan de mens die mijn hulp vraagt. Een zieke bijvoorbeeld, die beseft dat hij gaat sterven. Vaak merk ik dat mensen daarover niet spreken in eigen familiekring, maar dit wel doen in een pastoraal gesprek met een priester of diaken. Dat ik aan mensen mag laten ervaren dat God hen liefheeft, is voor mij de genade van de wijding.

– *U bent gehuwd en hebt vier kinderen. Hoe kijken uw gezinsleden naar uw engagement?*

Een mooi voorbeeld van hoe mijn kinderen - die zelf niet echt kerkgangers zijn - tegen mijn engagement aankijken, kreeg ik tijdens de pedofiliecrisis. Toen zijn klasgenoten heel negatief uit te hoek kwamen over de Kerk, nam onze jongste zoon - zestien is hij - het woord: dat zijn vader ook in de Kerk geëngageerd was en aan dergelijke zaken niet meedeed. Het werd heel stil in de klas. Ik was echt ontroerd toen hij dat vertelde.

Mijn echtgenote houdt zich op de achtergrond wat mijn werk betreft. Die houding vind ik heel waardevol: binnen onze geloofsgemeenschap wil zij niet tussen mij en de gelovigen in staan.

– *Wat omvat uw taak als diaken in Neerijse?*

Tien jaar geleden vertrok de pastoor van onze parochie Sint-Petrus en Pauwel. Toen vroeg kardinaal Danneels mij om de verantwoordelijkheid van die parochie op mij te nemen. Ik zie mijn rol vooral coördinerend. Vrijwilligers bemoedigen, maken dat de werking draait: de catechese, het ziekenbezoek. Vertrouwen schenken, mensen

Johan Van der Vloet: „In de parochie moet je gezelligheid creëren. Als gelovigen zijn we toch elkaars gezelschap?” © Herman Ricour

er zich laten thuis voelen, ook wie maar één keer komt. Ik vind dat je in een parochie en in je vieringen gezelligheid moet creëren. Mensen laten aanvoelen dat we als gelovigen elkaars gezelschap zijn. Ik ben ervan overtuigd dat het ambt onder de mensen moet staan, opdat mensen zouden groeien in geloof. Mensen doen groeien, dat zie ik als mijn eerste taak.

– *U studeerde psychologie. Kwam uw geloof daardoor niet in het gedrang?*

De Kerk had altijd schrik dat de psychologie het geloof in God zou ontmaskeren. Dat komt door Freuds suggestie dat God een projectie is, dat wij Hem zelf bedenken. Van die vragen moeten we niet bang zijn. Ze dagen ons uit om ons godsbeeld bij te stellen. Ik ben door de psychologie juist sterker gaan geloven. Wel werd ik kritischer tegenover de kerkstructuren.

– *Komt de psycholoog in u wel eens in botsing met de theoloog die u ook bent?*

Neen, omdat ik in de Bijbel zoveel voorbeelden vind van mensen die vastzitten in schuld, pijn of angsten en daarvan bevrijd worden. Daarin herken ik zoveel psycho-

dynamiek. De Bijbelse boodschap is dat de mens leven zou vinden. Daartoe moet hij zich afkeren van de afgoden, zegt het Oude Testament. Afgoden kunnen dingen zijn die ons beklemmen, zoals trauma's, vreselijke gebeurtenissen die blijven wringen en waar mensen niet op eigen kracht uitgeraken. Zoals bij iemand die misbruikt is.

„Echt erkennen dat je fout was en de ander kwetste, klinkt heel anders dan simpelweg 'sorry' zeggen”

Wat lezen we in het verhaal van Jacob? Zijn hele leven worstelt hij met de gedachte dat hij maar de tweede is. Daarom ontfoetelde hij ook Esau eerstgeboorterecht. In een gevecht met God reageert Jacob later al zijn woede af. Psychoanalysten zeggen: hij worstelt met de vader, lost een innerlijk conflict op. Ik leer eruit dat God zijn oude leven vol agressie nergens veroordeelt. In-

tegendeel, door de strijd krijgt Jacob een nieuwe kijk op zijn leven. De wonden blijven, maar ze verlammen hem niet meer.

Net zoals Jezus tegen de lamme zegt: „Neem uw bed op en wandel.” Als schitterende psycholoog zegt Hij hier: wat in je leven gebeurd is, draag je mee, maar je kunt eruit opstaan. Dat zegt hij ook tegen de overspelige vrouw: „Ga en zondig voortaan niet meer.” Kies voor wat leven geeft.

– *Hoe definieert u zelf goed en kwaad?*

Voor mij is een belangrijk criterium: ben ik bereid om mij open te stellen of niet? Kwaad is dan datgene wat mensen afsluit, wat hen niet doet groeien. Vergeving daarentegen zie ik als een groeiproces. De psychologie leert mij dat woede heel belangrijk is, net als erkenning. Je kan maar vergeven als je door de woede gegaan bent en wanneer je je als mens ernstig genomen weet. Als gelovige voeg ik daaraan toe dat vergeving van God komt. Daadwerkelijk tegen iemand zeggen „Ik was fout, ik heb je gekwetst en daar is eigenlijk geen excuus voor. Kun je mij vergeven?” klinkt heel anders dan wat we in onze te vanzelfsprekende sorrycultuur gewend zijn.